

Regizorarea Sanda Manu a sesizat cu justete amestecul uneori paradoxal de farsă și dezbateri etică, succesiunea de dramatic și comic, căutînd să îmbine aceste două planuri cu verva convenită momentelor de comedie (în care fantezia actorilor e lăsată să circule neîngrădită) și cu ponderea necesară înfruntărilor de idei.

Metamorfoza lui Paul Noral este restituită scenic cu grijă pentru motivările psihologice, iar obiectivele satirice propuse de text nu sînt pierdute din vedere. În cîteva scene în care mișcarea dialogului apare încetinită și răsturnarea planurilor, derutantă, analiza psihologică, ce se vrea adîncită, știrbește ritmul spectacolului, ducînd la monotonie.

Mihai Fotino (Paul Noral) în ipostaza de „sfînt”, știe să imprime nuanțe comice diferite măștii de prefăcută concentrare extatică și asceză hipotonică, îndepărtînd-o din loc în loc, cu sau fără discreție, în funcție de interlocutori. Momentele în care febra marilor decizii îl face să-și piardă sau să-și recîștige luciditatea ni se par mai puțin izbucite, poate prin notele puternic contrastante pe care le conțin. Sanda Toma (Mado), în principalul rol feminin, se remarcă prin sensibilitatea cu care realizează acea notă de gravitate generatoare de neliniști și scrutări de conștiință. G. Dinică (Smith), în semitonuri și cu gesturi abia schițate, a întruchipat siguranța imperturbabilă, cinică și fără putință de replică a celui care, cu conștiința unui atotputernic, semnează și a-

placă cu sînge rece o sentință capitală. Grupul celor trei escroci, care negociază cu abilitatea unor negustori de tarabă marea afacere (Primarul — Dem. Savu. Preotul — Mihail Pălădescu, Notarul — Mircea E. Balaban), apare bine orchetat, în relații scenice amănunțit puse la punct. Constantin Băltărețu e masiv și teluric în Iagus, Iarina Demian, surzătoare și ametitor de volubilă în rolul unei reportere (Pikfried), Mircea Șeptilici, cu rafinament măsurat, în rolul unui om de afaceri, Radu Cazan demonstrează, într-o simplă apariție, un comic spontan. Tilda Radovici realizează cu emoție adevărată momentul dramatic al întrevederii cu Noral, decisiv pentru examenul de conștiință al acestuia.

Decorul conceput de Dan Nemțeanu caută să talmăcească și să reliefeze ideile textului prin cîteva elemente cu valori de simbol clare: un manechin-statuie cu veșmintele de ceremonie ale „sfîntului”; un portret uriaș al aceluiași Noral, cu o expresie hieratică ce ascunde în spatele unei poze de ipocrită evlavie, o umbră de tristețe; un candelabru uriaș, de o formă ciudată, care în final, mișcat de niște resorturi nevăzute, se strînge cu mișcările încete ale unei plante carnivore, pentru a prinde o ființă imaginară. Toate aceste elemente sugerează într-un fel sau altul destinul eroului, devenit marionetă într-un joc periculos și condamnat parcă puțință de scăpare pentru călcarea regulilor inexcusable ale aceluiași joc.

Ilie Rusu

TEATRUL MIC

„AMINTIREA A DOUĂ DIMINEȚI DE LUNI” de Arthur Miller*

Chiar dacă Miller nu și-ar fi declarat în mod expres sentimentele care l-au animat atunci cînd a scris *Amintirea a două dimineți de luni*, dragostea pe care continuă să o poarte acestui „copil preferat”, cititorul piesei, spectatorul unei bune reprezentări realizată după ea, nu pot să nu realizeze condiția sentimentală a acestei opere.

Miller își iubește și-și compătimește eroii, oamenii aceștia care îl întristează să-i vadă „zi după zi ca-n metro, urcînd și coborînd fără să se întîmple nimic doar îmbătrînind cu încă o zi...” într-o lume în care „toți oamenii parcă aleargă înapoi și încolo ca-ntr-o încăpere largă de la un zid la altul și iarăși înapoi mereu fără de sfîrșit”. Pentru oamenii

* Regia: Ion Cojar. Decoruri și costume: Ștefan Hablinski. Distribuția: Dumitru Furdul (Bert); Ion Cosma (Raymond); Emilia Manta (Agnes); Doina Șerban (Patricia); Ștefan Ciubotărașu și Boris Ciornei (Gus); N. Neamtu Ottonel (Jim); Jean Lorin (Frank); Ion Ciprian (Jerry); Virgil Marsellos (William); Vasile Nițulescu (Tom); Andrei Codarcea și Arcadie Donos (Mecanicul); Dinu Ianculescu (D-1 Eagle).

De la stînga la dreapta : Ion Cosma (Raymond), Emilia Manta (Agnes), N. Neamtu Ottonel (Jim), Dumitru Furdui (Bert) și Vasile Nițulescu (Tom)

aceștia simpli, locuitorii orașelor reci, năpădite de praful uzinelor, de praful birourilor, de praful magaziiilor, locuitorii orașelor în care fiecare luni anunță începerea unei săptămîni identică cu cea care a trecut, o săptămîină fără evenimente într-o lume în care oamenii uită culoarea arborilor, culoarea zăpezii proaspete, sunetul cîntecului adevărat „care merită să fie cîntat”, melodia poeziei și în care ecoul schimbărilor politice ajunge îndepărtat și vag — pentru oamenii aceștia Arthur Miller reclamă „un petec de cer”; oamenilor acestora Miller le dedică piesa sa în care încearcă să definească „valoarea speranței și în egală măsură eroismul acelor care știu să suporte lipsa oricărei speranțe”.

Dînd indicații de decor pentru ambianța în care se desfășoară piesa — sala de expediții a unui mare depozit de piese auto —, Miller nu uită să facă o precizare: „încăperea aceasta trebuie să arate murdară și iremediabil haotică, dar cum în piesă ea apare prin prisma a două optici diferite, are în același timp o notă romantică. E o lume miniaturală, un cămin, unde, deși pare de necrezut, oamenilor acestora le place să se întoarcă în fiecare luni dimineață, în pofida a tot ce spun”. Dualismul acesta de optică, îngemănînd o anume duișoie pe care „înstrăinarea” nu a putut-o înăbuși cu rutina

ce-i domină pe eroi, constituie elementul de conținut lundamental pentru piesa aceasta, apropiată ca factură nu numai de drama chehoviană, ci și de marea literatură contemporană americană a omului simplu, ilustrată prestigios de la Steinbeck la Saroyan.

Spectacolul, pe care la Teatrul Mic îl semnează regizorul Ion Cojar, încearcă și reușește în bună măsură să traducă în imagine scenică tocmai aceste trăsături stilistice specifice. Povestit dintr-o răsufflare, construit în semitonuri, respirînd permanentul zbucium lăuntric și drama înăbușită, realizînd atmosferă fără mijloace formal teatrale de pauzare excesivă, de introspecție afișată, spectacolul lui Cojar se urmărește concentrat, cu respectul pe care-l impune spectatorului zăia simplă a unor oameni simpli, dezvăluită simplu, pe scenă, în fața ochilor lui. Ion Cojar — susținut de arta unor actori care i-au înțeles intențiile și, îndrăgind piesa, și-au acordat talentul textului dramatic și viziunii regizorale — realizează un exercițiu realist de bună calitate. Matunitatea sa artistică se vedește, cred, tocmai în felul cum a știut să treacă de la reprezentajia fanteziei debordante și a stilizării acuzate, de la impunerea factorului regie ca element primordial (cum o dovedea în recent premiatal *Afară-i vopsit gardu*), la discreția, măsura și so-

brietatea sub semnul cărora a pus montarea piesei lui Miller.

O metamorfoză similară, sesizabilă în adecvarea mijloacelor la partitura dramatică, o realizează și scenograful Ștefan Hablinski; plastica sa este eliberată aci de violențele cromatice și stilizările specifice reminiscenței pe care îndelungata experiență în domeniul teatrului de păpuși le mai strecura uneori, nevoit, în spectacolele sale anterioare. Atmosfera dorită de Miller în decorul hălei de ambalaj este realizată de scenograf între ziduri înalte de cărămidă aparentă, sub arcada unui pod rulant și a unor părți de automobil suspendate, prin sugerarea cu ajutorul unor dulapuri deschise și a meselor de ambalaj, a spațiului de depozitare, continuat parcă mult dincolo de arlechini. Remarcabil mi se pare în spectacolul de la Teatrul Mic și costumația minuțios caracterizantă, dovedind rafinament plastic și cultură a detaliului vestimentar.

O concepție regizorală ca aceea a spectacolului cu *Amintirea a două dimineți de luni* presupune din partea interpreților o caracterizare amănunțită a personajelor, capabilă să aducă în scenă prezențe vii, cu reacții omeneste neașteptate, cu ticuri și deprinderi profesionale, personaje care, așa cum își dorea Miller, să poată mărturisii pe scenă „pe ce lume trăiesc, cu ce

se ocupă ca să trăiască, cum se poartă acasă, locul unde muncesc“... Ștefan Ciubotărașu (Gus) și N. Neamțu-Ottonel (Jim) realizează aproape integral acest deziderat, în timp ce C. Codrescu (Kenneth), I. Marinescu (Larry), V. Nițulescu (Tom) și mai ales D. Furdui (Bert) pun în compozițiile lor prea multe elemente deja cunoscute, deja văzute în alte roluri, poate la îndemina actorului, dar nu întotdeauna potrivite pentru imaginea pe care și-o dorește dramaturgul, pentru cea notă inedit-cotidiană, pe care ar trebui să ți-o aducă cotidian personajul. Cu toată prezența unor stridente în joc și a unor apariții fără consistență — personaje pe care actori ce nu-i mai amintim aci te ajută să nu le reții (nu pentru că rolurile ar fi ne semnificative!) —, nu poți să nu remarci efortul colectiv către omogenizarea ansamblului, care aci nu vrea să însemne doar înscrierea în același registru interpretativ și subordonarea la aceeași baghetă regizorală, ci poate refuzul orgoliului profesional al momentului de virtuozitate, subordonarea generală față de intenția regizorală, care își dorea să aducă pe primul plan cea textură de prezențe umane căreia Miller îi dedică piesa sa.

B. T. Rîpeanu

TEATRUL „LUCIA STURDZA BULANDRA“

„COMEDIE PE ÎNTUNERIC“ de Peter Shaffer *

Autor clasat de unii critici occidentali în rîndurile „furioșilor“ britanici, Peter Shaffer este aproape necunoscut la noi, cu excepția unei prime întîlniri pe țară — a publicului din Oradea — cu drama sa *Vînătoarea regală a soarelui* — reprezentativă pentru registrul unui teatru angajat; (din păcate, mereu amînată în ultimii doi ani din repertoriile teatrelor bucureștene). În schimb, iată această *Comedie pe întuneric*, scrisă în 13 zile, la sugestia Teatrului Național din Londra, incontestabil exercițiu dramatic, dar numai atît. Prin stringența construcției, virtuțile tipologice ale personajelor și un umor parcimonios de replică, — Shaffer

se dovedește însă și aci un meșteșugar redutabil al teatrului, mai puțin un artist original.

Pretextul, care declanșează întreaga fabulație, este — în sine — excelent, o convenție pură, pe care scena (și sala!) o suportă cu dezinvoltură; la ridicarea cortinei, totul este cufundat în întuneric, dar dialogul care depășește rampa este de o naturalitate frapantă — se discută despre culori, forme, sînt citite titlurile unor discuri etc. Apoi, manevrarea pick-up-ului produce un scurt circuit și... scena se luminează. Adică eroii rămîn în beznă absolută. De aici înainte, publicul va urmări o întregă nostimadă în care, la lumina

* Regia: Valeriu Moisescu. Decorul: Paul Bortnovski. Costumele: Pia Oroveanu. Distribuția: Ștefan Bănică și Adrian Georgescu (Brindsey Miller); Mariella Petrescu (Carol Melkett); Vally Voiculescu-Pepino (Miss Furnival); Marius Pepino (Colonelul Melkett); Puiu Hulubei și Dan Damian (Harold Gorringer); Gina Patrichi și Violeta Andrei (Clea); Gheorghe Ghiulescu, (Schuppanzigh); Traian Petruț, (Georg Bamberger).

urmărind
premierele